

3. Марчук М.Г. Філософія в університетській освіті : криза та можливості самозбереження. Науковий вісник Чернівецького нац. університету. Серія: Філософія. 2018. Випуск 799. С. 54-60.

4. Про освіту. Закон України. Документ 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 37-38. ст. 2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Дата перегляду: 25.10.2022)

5. Чому філософія – наука всіх наук. URL: <https://ukrpublic.com/navchannia/chomu-filosofiya-nauka-vsikh-nauk> (Дата перегляду : 27.10.2022.)

6. Roger-Pol Droit. Philosophy and democracy in the world: a UNESCO survey / translation by C. Cullen. UNESCO Publishing, 1995. 191 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/25>

SCIENTIFIC SUBSTANTIATION OF INCREASING AGGREGATE RESOURCES OF RURAL HOUSEHOLDS IN WARTIME CONDITIONS

НАУКОВЕ ОБґРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ СУКУПНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Pasichnyk Yurii

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
chief researcher of the department of socio-
economic development of rural areas
National Research Centre «Institute of
Agrarian Economics»
Kyiv, Ukraine*

Пасічник Юрій

*доктор економічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу
соціально-економічного розвитку
сільських територій
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
м. Київ, Україна*

В реаліях ХХІ ст. одним із найбільш важливих індикаторів суспільного розвитку країн є рівень добробуту населення. Зазвичай, він визначається як загальний дохід або згідно термінології Державної служби статистики України – сукупні ресурси в розрахунку на одного середньостатичного жителя за відповідний період часу, зокрема один місяць. Цей рівень доходу є визначальним критерієм цивілізованості та розвиненості будь-якої країни. Водночас, потрібно враховувати при зіставленості цих критеріїв платоспроможність населення з врахуванням купівельної спроможності відповідних продуктів та послуг у національній валюті, адже цінові виміри в різних країнах варіюються у

доволі широких межах. Щодо України, то рівень життя населення порівнюючи із країнами Європи у довоєнний період, був одним із найнижчих, а після лютого 2022 р. у більшості населення він значно знизився. Це було зумовлено такими обставинами: відсутність чіткого стратегічного бачення реальних напрямів підвищення заробітної плати, пенсій, соціальної допомоги; неефективність проведення соціальних реформ, зокрема, запровадження трьохрівневої пенсійної системи, впровадження схем і систем оплати праці працівникам бюджетних установ в тому числі державним службовцям; формування єдиного реєстру отримувачів соціальної допомоги. Зазначимо, що ця ситуація в Україні формувалась протягом періоду Незалежності і незважаючи на зусилля парламентських та урядових структур у 2021 р. рівень середньомісячної заробітної плати, як однієї із найвагоміших складових доходів населення був одним із найнижчих у Європі (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння середньої місячної заробітної плати в окремих країнах ЄС та в Україні в 2021 р., євро

Країна	Період	Значення	По відношенню до України
Європа	березень	1903	+ 1460
Німеччина	червень	4094	+ 3641
Фінляндія	вересень	3692	+ 3249
Франція	грудень (2018)	3137	+ 2694
Австрія	грудень (2019)	2847	+ 2404
Італія	грудень (2020)	2333	+ 1890
Естонія	червень	1538	+ 1095
Словаччина	серпень	1231	+ 788
Україна	червень	443	

Джерело: [1, 2]

Аналізуючи ці показники, визначимо що вони в Україні значно нижчі. Також зауважимо, що в інших країнах основою успіху щодо підвищення рівня життя населення було вагоме наукове обґрунтування соціальних реформ та напрямів їх реалізації, достатньо пригадати роль Л. Ерхарда у Німеччині у 40-50 рр., В. Леонтєва у сприянні розвитку окремим азійським державам у 70-80 рр., Лі Куан Ю у Сінгапурі наприкінці ХХ початку ХХІ ст., які відповідне пропонували теоретичне обґрунтування. Щодо України, то наукових напрацювань у цьому контексті було достатньо, але вони, загалом, мали недостатньо аргументоване теоретичне підґрунтя, не містили відповідного механізму реалізації та не мали належної політичної підтримки. Також не сприяв реалізації реформ український менталітет. У цьому аспекті Я. Калакура зауважує: «Дослідники не замовчують наявність в українському менталітеті “відгомину забутих недуг”, зокрема, провінційності, заниженої самооцінки, анархічності, “совковість”, інфантильності, недбалості, замкнутості у своїй групі, брак

цілеспрямованості та послідовності тощо. На недуги свого часу звертав увагу В. Липинський, зазначаючи, що одна з основних рис українського менталітету – емоційність, чутливість нації – інколи спричиняє негативні наслідки, виражені у пасивності щодо вирішення важливих загальних проблем» [3].

Для аналізу структури доходів відповідних домогосподарств, подамо такі дані (табл. 2)

З врахуванням виявлених попередніх проблем щодо підвищення сукупних ресурсів населення у контексті сільських домогосподарств пропонується таке наукове обґрунтування.

1. Застосування комплексного підходу щодо вирішення цього надзвичайно важливого національного завдання із залученням науковців, депутатів Верховної Ради України, урядовців, фахівців профільних громадських асоціацій.

2. Стратегічні юридичні акти щодо такого підвищення мають бути складовою частиною єдиного стратегічного акту суспільного розвитку України із відповідним науковим обґрунтуванням, термінами реалізації, відповідальності посадових осіб, фінансовим забезпеченням.

3. За основу соціальних стандартів – мінімальної заробітної плати, пенсій, допомоги мають бути перспективні орієнтири Європейського Союзу, оскільки 23 червня 2022 року країни члени ЄС проголосували за надання Україні статусу країни кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Таблиця 2

**Динаміка та структура сукупних ресурсів домогосподарств
у сільській місцевості протягом 1999-2021 рр., грн за місяць
в розрахунку на одне домогосподарство**

Роки	Всього сукупних ресурсів	в тому числі						
		всього заг. доходів	із них грошові					негрош. доходи
			по видам					
			всього	оплата праці	пенсії, стип., субсид.	дох. від прод. с/г прод	дох. від підпр. діяльн.	
2014	4454,96	4367,28	3788,5	1535,24	1269,33	410,5	225,94	578,78
2015	5238,02	5130,15	4316,35	1769,86	1355,74	486,1	231,53	813,8
2016	6258,37	6122,45	4896,66	1990,81	150,14	506,7	286,05	1225,79
2017	8064,82	7893,34	6335,59	3178,22	1658	662,7	281,58	1357,75
2018	9455,19	9295,12	7929,53	3925,13	1924,73	684,2	482,81	1365,69
2019	11137,1	10884,4	9568,71	5084,24	1924	2187	536,89	1315,65
2020	11651,08	11470,2	10267,03	5314,86	2498,61	774,1	579,18	1203,13
2021	13417,59	13184,4	11889,69	6369,16	2786,7	1058	586,5	1294,71

Джерело: Витрати і ресурси домогосподарств України за відповідні роки. Державна служба статистики України

4. Активізація необхідних реформ щодо належного впровадження європейських підходів: по чисельності, функціям, оплаті праці фахівців бюджетних структур; пенсійного забезпечення; надання соціальної підтримки відповідним категоріям населення.

Література:

1. Середня місячна заробітна плата. Середня зарплата в Європі. Мінфін. України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/world/europe/>

2. Архів валютних курсів. Підсумки дня 30.06.2021. Мінфін України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/2021-06-30/>

3. Калакура Я. Ментальність як концепт гуманітаристики. *Україна–Європа-Світ*. Збірник наукових праць. 2017. С. 373-385.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/26>

RESTITUTION OF CULTURAL VALUES IN INTERSTATE RELATIONS: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH

РЕСТИТУЦІЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИНАХ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

Prytuliuk V. Ye.   Пригулюк В. Є.

*graduate student of the second year of study
Department of World History
Lesya Ukrainka Volyn National University*

*аспірант другого року навчання
кафедри всесвітньої історії
Волинського національного університету
імені Лесі Українки*

Сьогодні ні в кого не викликає сумнівів той факт, що культурні цінності є важливим елементом національної культури та ідентичності, і виступають як головний критерій підтримки нерозривного духовного зв'язку поколінь, об'єднують їх в єдиний ланцюг поступального розвитку [4, с. 59]. Історично склалося та, що народи, які впродовж століть проживають на порубіжних землях, мають спільну історію та близьку культуру, або ж будували власну державність на одних і тих же теренах, чи пережили військові конфлікти, так чи інакше постають перед проблемою спільної культурної спадщини. Нерідко трапляється так, що на одні і тіж об'єкти культурної спадщини висловлюють претензії два, або більше народів [3, с. 99]. Ці питання, нині, регулюються